

WPLYW PARAMETRÓW PNEUMATYCZNEGO WDMUCHIWANIA I WŁASNOŚCI CZĄSTEK NA ZASIĘG STRUMIENIA

K. JANERKA¹

Katedra Odlewnictwa, Wydział Mechaniczny Technologiczny, Politechnika Śląska
ul. Towarowa 7, 44-100 Gliwice

STRESZCZENIE

W pracy przedstawiono zagadnienia modelowania fizycznego procesu wdmuchiwania sproszkowanych materiałów do ciekłego metalu. Opisano stanowisko badawcze, sposób realizacji badań oraz uzyskane wyniki. Szczególną uwagę zwrócono na wpływ parametrów strumienia dwufazowego i własności cząstek na zasięg strumienia w ośrodku ciekłym.

Key words: liquid metal, injection, physical modeling, diphase stream

1. WPROWADZENIE

Wdmuchiwanie sproszkowanych materiałów do ciekłego metalu jest technologią stosowaną w wielu odlewniach. Najbardziej znane aplikacje to nawęglanie kąpieli w piecach elektrycznych łukowych [1, 2], wdmuchiwanie modyfikatorów na strugę metalu zalewanego do form, wdmuchiwanie mieszaniny pyłów z odpylania i węgla do żeliwiaków (recykling). Z uwagi na złożoność zjawisk występujących w procesie wprowadzania cząstek w strumieniu gazu do ciekłego metalu, wiele z nich nadal pozostaje niewyjaśnionych. Dlatego często prowadzone są badania modelowe [3]. W niniejszym artykule podjęto próbę określenia wpływu parametrów pneumatycznego przemieszczania oraz gęstości i średnicy wdmuchiwanych cząstek na zasięg strumienia w ośrodku ciekłym. Z uwagi na zakres przeprowadzonych badań w pracy nie analizowano jaką można uzyskać głębokość przenikania strumienia dwufazowego w ciekłym metalu. To wymaga przeprowadzenia dodatkowych eksperymentów na innej

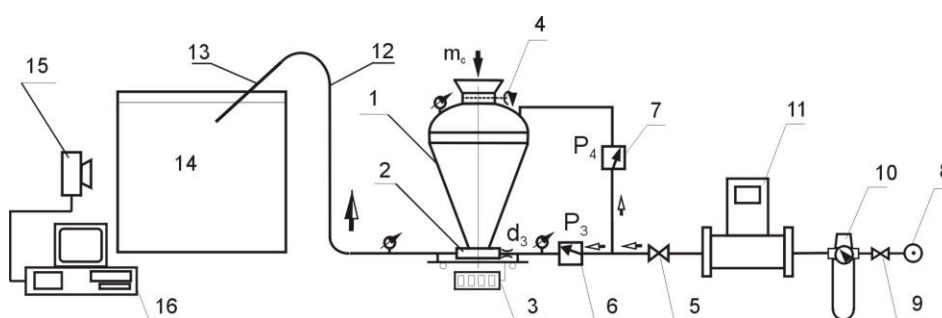
---

¹ dr inż., janerka@zeus.polsl.gliwice.pl

cieczy modelowej i przy zastosowaniu analizy wymiarowej (liczb Re , Fr , We , Nj , Ma) można podjąć próbę obliczenia zasięgu strumienia.

2. STANOWISKO BADAWCZE I ZAKRES BADAŃ

Badania przeprowadzono na stanowisku przedstawionym na rys.1. Składa się ono z dozownika transportu pneumatycznego wysokociśnieniowego 1 o pojemności 3 dm^3 . W dolnej części posiada on zawór obrotowy 2 umożliwiający odcinanie dopływu materiału do rurociągu transportowego. W górnej części z znajduje się lej zasypowy

Rys. 1. Stanowisko badawczo – pomiarowe
Fig. 1. Research stand

materiału, zamykany przepustnicą 4. Nadciśnienia gazu transportującego i w zbiorniku są regulowane reduktorami 6 i 7. Zmiana tych parametrów pozwala na sterowanie natężeniami przepływu gazu i materiału. Odcięcie dopływu sprężonego powietrza do dozownika umożliwia zawór 5. Urządzenie dozujące zostało posadowione na wadze tensometrycznej 3, która zapewnia pomiar ilości wdmuchiwanego proszku z dokładnością do 1 g. Układ zasilania gazem nośnym składa się ze źródła zasilania 8, zaworu odcinającego 9 i reduktora z filtrem 10. Pomiar natężenia przepływu gazu zapewnia masowy miernik przepływu D50 z wyświetlaczem cyfrowym 11 o zakresie pomiarowym $0 - 500 \text{ l/min}$. Miernik ten umożliwia pomiar natężenia różnych gazów po wprowadzeniu odpowiedniego współczynnika korekcyjnego. Układ odbiorczy wdmuchiwanego proszku to zbiornik 14 wykonany ze szkła organicznego o wymiarach $1000 \times 700 \times 100 \text{ mm}$, w którym znajduje się ciecz modelowa. Do zbiornika wprowadzana jest lanca 13. Każdy eksperyment zapisywany jest na aparacie cyfrowym w postaci pojedynczych ujęć, zdjęć seryjnych (30 klatek na sekundę) lub sekwencji filmowych. Umożliwia to przesłanie obrazu do komputera PC oraz obserwację i analizę poszczególnych etapów procesu wdmuchiwania.

Do badań wdmuchiwania zastosowano proszki polietylenowe, polistyrenowe oraz nasiona o określonej ziarnistości, obliczonej średnicy zastępczej ziaren (d_c) i zmierzonej gęstości (ρ). Własności te zamieszczono w tabeli 1.

Tabela 1. Własności wdmuchiwanym proszków

Table.1. Properties of injected powders

L.p.	Oznaczenie materiału	d_c [mm]	ρ [kg/m ³]
1	A	1,20	755,0
2	B	1,20	626,0
3	C	0,83	547,0
4	D	0,72	624,9
5	E	0,52	627,8
6	F	0,47	374,2
7	G	0,39	626,9
8	H	0,25	283,3
9	I	0,24	496,1

Parametry pneumatycznego przemieszczania zmieniały się w zakresie: nadciśnienie powietrza przed dyszą $p_3 - 100 \div 200$ kPa, nadciśnienie powietrza w dozowniki $p_4 - 20 \div 60$ kPa, średnica dyszy zasilającej $d_3 - 1,1 \div 1,35$ mm.

3. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ I OBLICZEŃ

Łącznie przeprowadzono 68 eksperymentów, w których uzyskano następujące wartości parametrów pneumatycznego wdmuchiwania:

- natężenie przepływu gazu $1,075 \div 3,12 \cdot 10^{-3}$ kg/s,
- natężenie przepływu materiału $8,6 \div 35,3 \cdot 10^{-3}$ kg/s,
- prędkość gazu na wylocie z lancy $29,6 \div 85,6$ m/s,
- stężenie masowe mieszaniny $\mu = 4,06 \div 18,67$ kg/kg.

W wyniku tak szerokiego zakresu zmian poszczególnych parametrów uzyskano głębokość przenikania strumienia dwufazowego w zakresie $0,124 \div 0,444$ m. Obraz strumienia dla części eksperymentów przedstawiono na rys. 2 ÷ 4.

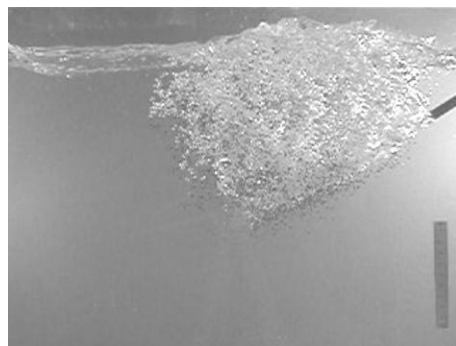
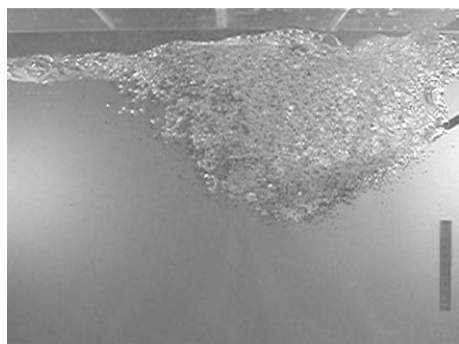
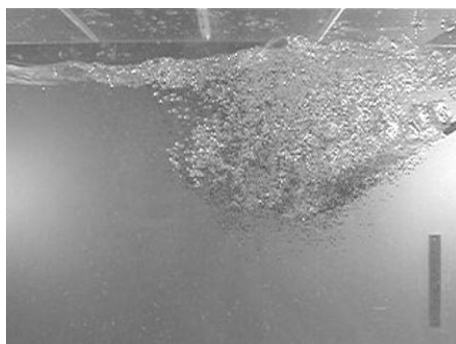
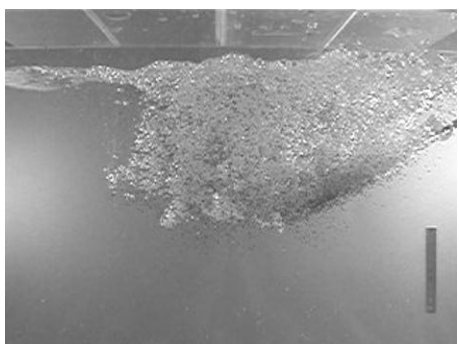
Na podstawie wyników badań przeprowadzono analizę statystyczną w celu określenia wpływu średnicy zastępczej cząstki (d_c) i jej gęstości (ρ) oraz natężenia przepływu gazu (m_g) i materiału (m_c) na głębokość przenikania strumienia (L). Uzyskano następujące równanie:

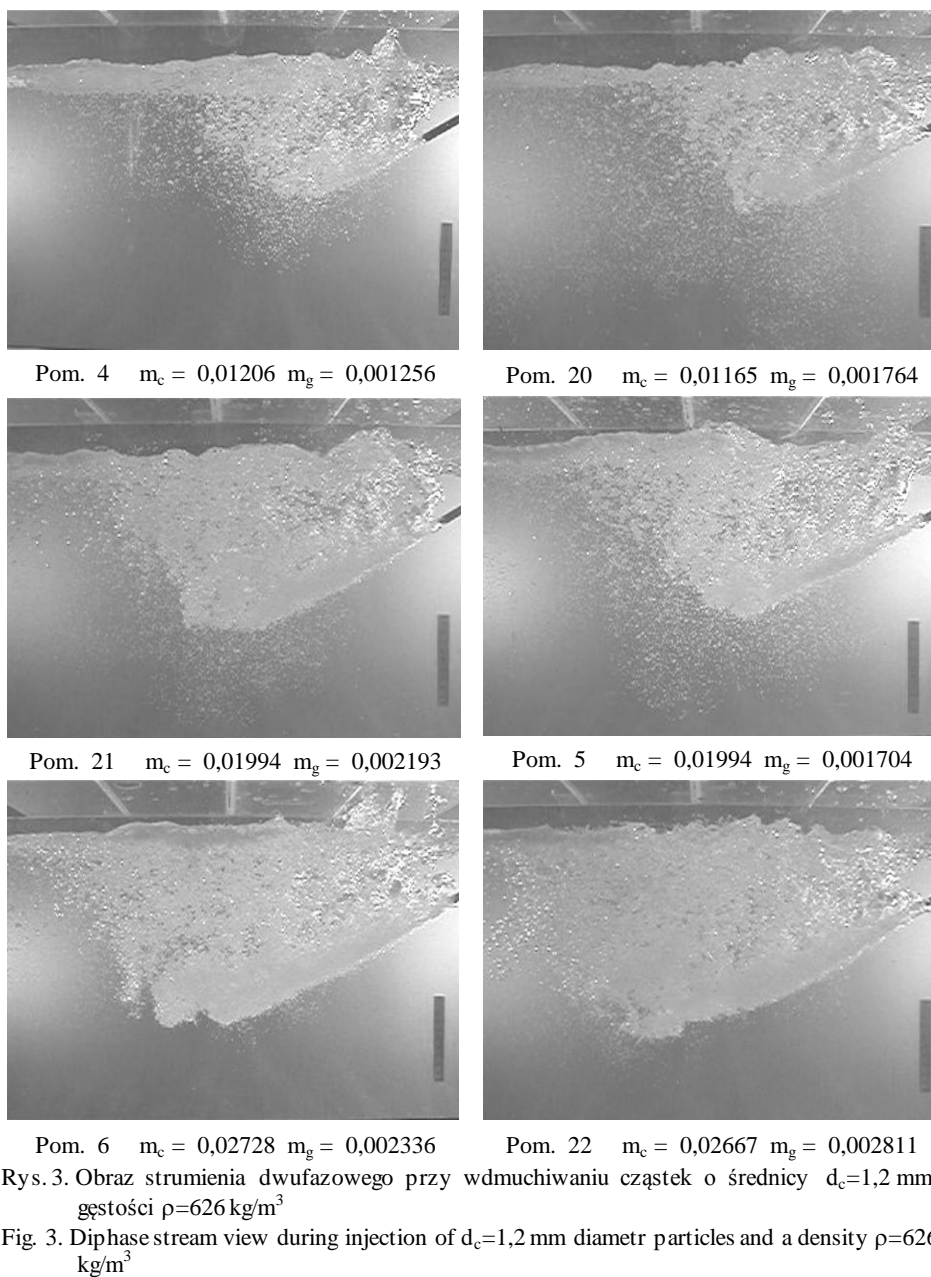
$$L = 0,209 - 4,28 \cdot 10^{-2} * d_c - 2,44 \cdot 10^{-4} * \rho + 6,89 * m_c + 54,02 * m_g$$

przy następujących wartościach parametrów statystycznych:

$$\bar{L} = 0,268 \quad F = 172 \quad R = 0,961 \quad S = 7,7 \% \quad \alpha = 0,005$$

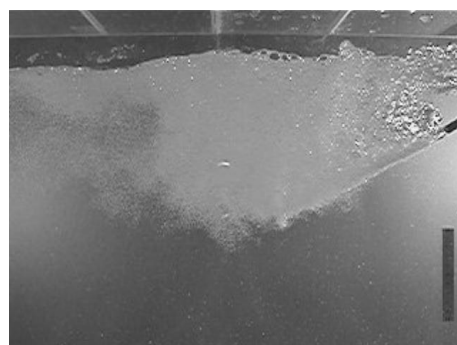
gdzie: $\bar{L}$ - wartość średnia [m], F - test Fishera, α - poziom ufności, R - współczynnik korelacji wielokrotnej, S - odchylenie standardowe w [%]

Pom. 17 $m_c = 0,01065$ $m_g = 0,001780$ Pom. 33 $m_c = 0,01150$ $m_g = 0,002235$ Pom. 18 $m_c = 0,01910$ $m_g = 0,002395$ Pom. 2 $m_c = 0,01994$ $m_g = 0,001820$ Pom. 3 $m_c = 0,02660$ $m_g = 0,002399$ Pom. 19 $m_c = 0,02234$ $m_g = 0,002861$ Rys. 2. Obraz strumienia dwufazowego przy wdmuchiwaniu cząstek o średnicy $d_c=1,2$ mm i gęstości $\rho=755$ kg/m³Fig. 2. Diphas stream view during injection of $d_c=1,2$ mm diametr particles and a density $\rho=755$ kg/m³

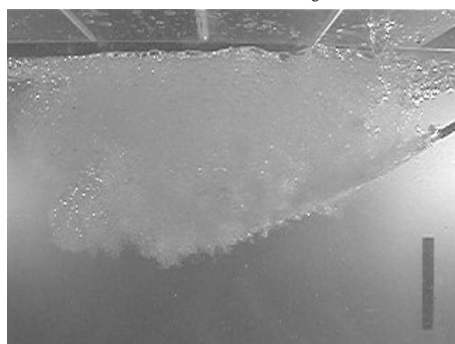

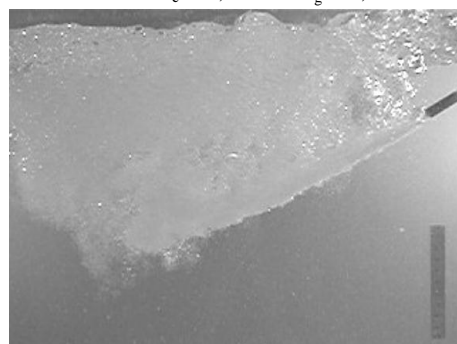
Pom. 29 $m_c = 0,01264$ $m_g = 0,001609$

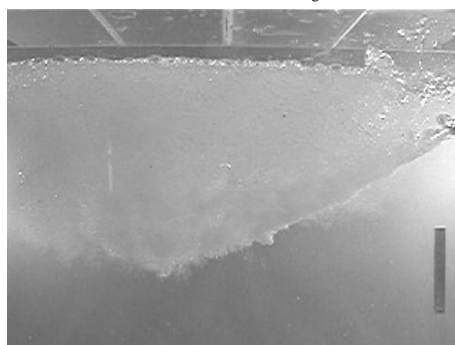
Pom. 44 $m_c = 0,01446$ $m_g = 0,001572$

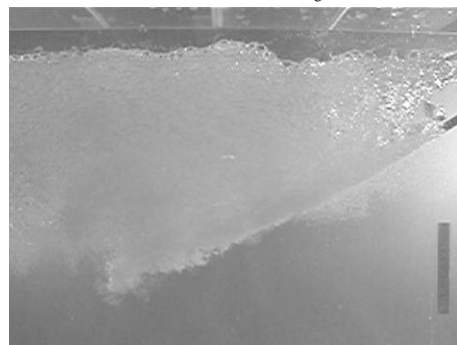
Pom. 14 $m_c = 0,02728$ $m_g = 0,001689$

Pom. 30 $m_c = 0,02145$ $m_g = 0,002010$

Pom. 15 $m_c = 0,03636$ $m_g = 0,001948$

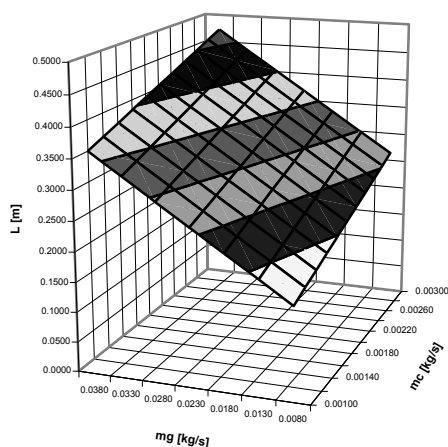

Pom. 31 $m_c = 0,03158$ $m_g = 0,00221$

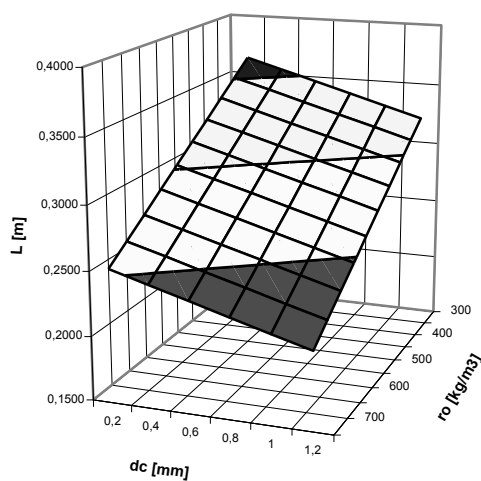
Rys. 4. Obraz strumienia dwufazowego przy wdmuchiwaniu cząstek o średnicy $d_c=0,39$ mm i gęstości $\rho=626,9$ kg/m³

Fig. 4. Diphas stream view during injection of $d_c=0,39$ mm diametr particles and a density $\rho=626,9$ kg/m³

Graficzną interpretację równania dla średnich wartości średnicy cząstek i gęstości oraz dla zmiennych natężeń przepływu gazu i materiału przedstawiono na rys. 5. Na rys. 6 przedstawiono wykres wartości równania dla średnich natężeń przepływu gazu i materiału oraz zmieniającej się gęstości i średnicy ziaren

Rys. 5. Zasięg strumienia dwufazowego w funkcji m_g i m_c przy średnich wartościach d_c oraz ρ
Fig.5. Diphase stream range in the function m_g and m_c with mean values of d_c and ρ

Rys. 6. Zasięg strumienia dwufazowego w funkcji d_c i ρ dla średnich wartości m_c oraz m_g
Fig.6. Diphase stream range in the function d_c and ρ with mean values of m_g and m_c

Z uzyskanej zależności wynika, że wzrost zasięgu strumienia dwufazowego można uzyskać przez zwiększenie natężenia przepływu gazu i materiału. Częstki o większej średnicy zastępczej i gęstości będą wnikać do ciekłego metalu na mniejszą odległość. Wynika to zapewne z faktu, iż ziarna mniejsze i lżejsze mogą uzyskać w trakcie przemieszania większe prędkości (większe wartości współczynnika poślizgu) a w konsekwencji większą energię kinetyczną, która zapewni lepsze przenikanie strumienia. Podobne spostrzeżenia nasuwają się przy obserwacji obrazu strumienia przedstawionego na rys. 2 – 4. Dodatkowo widoczne jest przy wdmuchiwanie drobnych i lżejszych cząstek, że strumień wylotowy posiada mniejszy kąt rozwarcia.

4. PODSUMOWANIE

Przedstawione wyniki badań stanowią fragment zaplanowanego cyklu badawczego. Dalsze eksperymenty są w trakcie realizacji. Na podstawie dotychczas wykonanych badań można wywnioskować, że wdmuchiwanie drobnych cząstek jest bardzo korzystne nie tylko z punktu widzenia metalurgicznego (duża powierzchnia styku reagujących faz), ale również z uwagi na uzyskiwanie znacznie większych zasięgów przenikania strumienia dwufazowego i zwiększenia przez to strefy bezpośredniego oddziaływania metal – nawęglacz.

LITERATURA

- [1] Kanafek M., Homa D., Janerka K.; *Nawęglanie żeliwa w Odlewni TEKSID Poland S. A. za pomocą urządzenia pneumatycznego POLKO*, Przegląd Odlewnictwa, t. 49, 1999, nr 7.
- [2] Kokoszka J., Markowski J., Janerka K., Jezierski J., Homa D., Chmielorz W.; *Pneumatic cast iron carburizing in WSK "PZL-Rzeszów" S.A.*, Krzepnięcie Metali i Stopów, Katowice 1999, v.1, nr 41.
- [3] Janerka K., Jezierski J.: *Obraz strumienia dwufazowego w procesie wdmuchiwania proszków do cieczy*, Archiwum Odlewnictwa, vol. 2, nr 5, 2002

Badania prowadzone są w ramach projektu badawczego Nr 4 T08B 038 23 finansowanego przez Komitet Badań Naukowych

INFLUENCE OF PNEUMATIC INJECTION AND PARTICLES PROPERTIES ON THE STREAM RANGE

SUMMARY

In the paper were presented the issues of the physical modelling of the powdered materials into liquid metal. There were described a research stand, the method of making the investigations and the results. A particular attention was paid on the diphas stream parameters and particles properties on the stream range in liquid.

Recenzował dr hab. Jan Szajnar